

uvodnik Foreword

Obnoviteljska inicijativa i proročka vizija

Uz Godinu svećenika 2009–2010.

*Alfred Schneider**

Prije 150 godina (4. 8. 1869) dovršio je svoje zemaljsko putovanje arški župnik sveti Ivan Marija Vianney. Njegov jubilej obilježio je papa Benedikt XVI najavom Svećeničke godine. Bit će ispunjena molitvom za svećenike, razmišljanjem o svećeničkoj karizmi darovanoj nosiocu službe i čitavoj Crkvi. Očito je Papina želja probuditi umorne svećeničke duše, obnoviti svježinu mladomisničkog jutra. Ne gomilati riječi — ionako ih je previše u svećeniku i oko njega, nego duboko uroniti u šutnju Božje riječi. Ona između redaka bruji svim biblijskim prostorima: od onoga prvog uzdaha u kojem Duh Gospodnji lebdi nad vodama (usp Post 1, 2) pa do posljednjeg vapaja Duha i zaručnice: »Dodi« (Otk 17, 22). U Knjizi Otkrivenja otkrit će tajanstveni redak: »Kad Jaganjac otvori sedmi pečat nasta muk u nebu oko pola sata«. (Otk, 8, 1) Što se zapravo dogodilo?

Nad svemirom lebdi pitanje: »Tko je dostojan otvoriti knjigu i pečate njezine?« Nitko osim Jaganjca. Za sve je stvorene umove povijest neshvatljiva zagonetka, knjiga zapletena u svoj besmisao. Zato je pisac Otkrivenja briznuo u gorki plač. A kad Jaganjac otvori posljednji pečat — učinio je to na križu — razlije se svjetlo čitavim stvorenim svijetom. Riješene su sve zagonetke. Nebo je zatrepalo od uzbuđenja i zavilo se u šutnju, jer zemlja je spašena. Na križu Jaganjac nije samo riješio sve tajne povijesti nego je u ruke uzeo i njezine tokove: »Kad budem uzdignut sa zemlje sve ću k sebi privući« (Iv 12, 32). Pred govorom križa gubi snagu ljudska mudrost, svaki njezin glas mora umuknuti, postaje suvišan.

Sve se ovo trajno događa u euharistijskoj žrtvi. Jaganjac se neprestano predaje u ruke ljudi. Otvara se sedmi pečat, a s oltara teče svjetlo svemirom. U kakvom se samo svjetlu svakodnevno kupa svećenik, a da to i ne zna! Zna umom, a srce još nije prožeto svjetlom s križa. Nije izgorjelo u njegovu žaru ni uronilo u njegov muk. Neka uroni tijekom ove jubilarne godine! Neka prestane sva buka u životu svećenika, ali i onih koji zajedno s njime nose svećeničku karizmu! Čitav život neka se zavije u euharistijsku, u biblijsku šutnju! Dopusšten će biti samo jedan glas: poklon bez riječi s pogledom na Isusovo lice. Taj pogled obnavlja i liječi. U njemu sve dozrijeva, a ne guši one zvukove čovjeka i svemira koji služe svjetlu s križa i poput Vianejevih govora pronose to svjetlo svijetom. Papa Ivan Pavao drugi osta-

* Prof. dr. sc. Alfred Schneider, profesor u miru Filozofsko–teološkoga instituta Družbe Isusove u Zagrebu. Adresa: Jordanovac 110, p. p. 169, 10 000 Zagreb, Hrvatska.
E-pošta: schneidera@ffdi.hr

vio je Crkvi budućih vremena zadatak razmatrati Isusovo lice. Pritom će ona otkrivati svoje vlastito lice, spajati intelektualne i molitvene energije, umnu širinu i mističnu dubinu. Ovdje se sastaju obnoviteljska inicijativa Benedikta XVI za sadašnji trenutak i proročka vizija njegova predšasnika Ivana Pavla II za daleku budućnost. Zadaća će Crkve biti odražavati svjetlo s Kristova lica i učiniti ga vidljivim. A zato treba ne samo o Kristu mnogo govoriti, nego uroniti u kontemplaciju njegova lica te oslušivati zov vremena: »Gospodine, htjeli bismo vidjeti Isusa« (Iv 12, 21).

Kako razmatrati Isusovo lice? Ovaj bi zadatak zaslužio da se o njemu progovori ne samo molitveno–meditativnim nego i teološki spasopovijesnim rječnikom. Neka ovi reci tome posluže kao pokušaj, neka budu poticaj. Zadatak je predan Crkvi na njezinu početku, onog časa kad su ljudske oči prvi puta ugledale Kristovo lice. A pošto se u naše dane ispunila kritična masa gladi za tim licem, papa ga je oblikovao u riječ. Svako će razdoblje unositi u ostvarenje tog zadatka svoje osobno iskustvo, svoju karizmu, sve do onog časa kad to lice slavno zasja na kraju povijesti. Od svakog pokoljenja Crkva današnjeg trenutka može nešto naučiti.

Pred očima imamo tri koraka na početku putovanja. Jedinstveni su i stoga mjerodavni za sve koji će u budućnosti tražiti Kristovo lice. Prvi je korak razdoblje Isusova tjelesnog boravka na zemlji. U tom vremenski kratkom povijesnom trenutku gledali su ga svjedoci licem u lice i slušali njegovu riječ, začuđeni, iznenađeni, zaprepašteni nad onim što se pred njima događalo: »Takvo što nikad još ne vidjesmo« (Mk 2, 12). Isus je pred njihovim očima liječio, govorio, činio čudesa. Katkada ih je pred njim hvatao i strah (»silno se prestrašise«), ali on je bio sav odjeven u iskustvo Isusove dobrote. Sva Isusova proročki velika djela i riječi obasjani su sjajem njegova lica.

Upijali su to svjetlo — predokus budućeg uskrsnuća, ali od njegovih riječi nisu mnogo razumjeli. Shvatili su ipak neprevarljivom slutnjom gladna čovjeka da sve što ih zadivljuje teče iz dubokoga tajanstvenog izvora i da to čudesno lice nisu tek obrisi njegove fizionomije. Iza njih se nalazi nutarnje lice koje neodoljivo privlači. Prva generacija motrilaca Kristova lica ostavit će budućim pokoljenjima poziv: upravljati pogled na to lice, odgajati svoje oči tako da pogled bude uvijek nov i svjež kao što je i Isusovo lice uvijek novo i svježije. Gledati ga tako da nikad ne zamre čežnja za Njegovim nutarnjim licem. Oslobođati se uhodanog, rutinom opterećenoga ukočenog pogleda, koji će opterećivati kasnija razdoblja, pa i ovo naše.

Drugo razdoblje počinje onog časa kad se Isus uzašašćem oteo ljudskim pogledima i seže do svršetka života njegovih neposrednih svjedoka. To je vrijeme apostola. Oni su shvatili da razmatrati Kristovo lice znači putovati prema izvoru tog lica, prema njegovu srcu. A tom putovanju nema kraja jer srce je veće od svemira. Srce svakog čovjeka, a osobito ovoga. I dali su se odmah na putovanje. Nisu imali mnogo vremena, ali u razdoblju jedne generacije saželi su program putovanja u spise koje zovemo Novi zavjet. To je njihova baština budućim generacijama.

Ta će baština biti mjerilo vjere kasnijim vremenima. Iz redaka novozavjetnih spisa, osobito Evandjelja, svijetli Isusovo lice istim sjajem kao prvi dan, ali sad je uz osjetno oduševljenje prisutno i novo pitanje: tko je taj čovjek kojemu se ne pokoravaju samo vjetrovi i more nego mu s lica zrači snaga oluje, ljubav zaručnika,

dobrota majke, a u isto vrijeme mir i čvrstoća stijene? Uvijek isti, a uvijek nov? Ima samo jedno lice, bez traga dvostrukosti kojom su opterećena sva druga smrtna lica. Možeš se u njega zagledati, baciti sidro povjerenja bez straha od prevare ili dvolične igre. Nije ukočeno ni kruto poput poganskih božanstava, nego u neprestanom gibanju, sposobno prilagoditi se svakoj mucu, shvatiti svako pitanje. U stalnom je rastu, znade pitati, čuditi se, iznenaditi se. Kao svako je ljudsko lice, a ipak posve drukčije. Tko je taj čovjek, gdje je izvor njegove tajne?

Treće će razdoblje odgovoriti na ovo pitanje učiteljskim riječima Nicejskoga (325. g.) i Kalcedonskoga (451. g.) općeg sabora. Iza mnogih rasprava i molitvenog traženja rekli su: Isusovo lice pripada Božjem Sinu, koji je iste, nepromjenjive biti s Ocem, a u isto je vrijeme lice pravog, potpunog čovjeka, podložna rastu, raspoloženjima. Svima blizak, jedan od nas, a ipak veći od nas. Sve nas u sebi nosi i obuhvaća. Svatko može u tom licu naći sama sebe, može zajedno s njime ploviti nemirnim vodama svijeta, a da ne izgubi tlo pod nogama. Svakome on može biti suradnik i suputnik. Pravi Bog i pravi čovjek. Definicija je to koja nije zaustavila daljnja traženja Isusova lica, nego ih je sačuvala od lutanja po bespuću.

Poslije ovoga trećeg temeljnog razdoblja nastavlja se putovanje prema Kristovu licu na dva načina: putnici će upijati svjetlo s toga lica što ga izdaleka čežnjom promatraju i sa svoga će lica odražavati to svjetlo: »Svi mi otkrivenim licem odražujemo slavu Gospodnju« (usp 2 Kor 3, 18). U povijesnom će hodu rasti vidljivo Kristovo bogatstvo dok svi ne prispijemo do njegove punine (v Ef 4). Krist nije mogao za vrijeme svoga zemaljskog života na svom licu odraziti sve bogatstvo ljudske naravi premda ga je u sebi nosio u klici milosne punine. To vidljivo nastavlja po učenicima do kraja svijeta.

Osim toga u vremenima velikih kriza poneka će pokoljenja po uzoru na ona prva tri razdoblja dobiti zadatak utirati putove za obnovu vlastitog lica. Pokretat će sustavne promjene, kao što je na primjer iza mračnoga desetog stoljeća pokušavao papa Grgur VII. Vodit će poput Terezije Avilske ljude na brdo Karmel, poput Franje na Lavernu, poput Ignacija u Manrezu na obale Cardonera. Svi će oni nastupati kao međaši u potrazi za Kristovim licem. Možemo li naše vrijeme pronaći u tom nizu? To će prosuditi tek vremena koja dolaze. Nešto već prepoznajemo u mučenicima naših dana. I svakako, u Drugom vatikanskom saboru. No on još nije dovršen — tek je program obnove. On vapi za odgovorom. Želi se susresti sa strujama koje dolaze odozdo. Korak je u tom pravcu svakako posljednja enciklika Benedikta XVI »Ljubav u istini«. Vrtoglavi napredak i opsjednutost idejom napretka bile su osnovne misli pape Pavla VI u enciklici »Populorum progressio«. Od onda su se vremena u mnogočemu promijenila, ali problem je ostao isti, čak je i veći. Benedikt XVI prihvaća proročanske riječi svoga predšasnika i traži odgovor na njih. Hoće li ga naći? To ne ovisi samo o njemu, nego o čitavoj Crkvi, a osobito o svećeničkim dušama. Njihova je zadaća usred sveopće buke osigurati biblijsku, euharistijsku šutnju da se u njoj mogne čuti Kristov glas, i slušajući ga, razmatrati Isusovo lice.